

ЄВРОПЕЙСЬКЕ ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ СКИДАННЯ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УКРАЇНОЮ

Уberman В. І.,

кандидат технічних наук,

провідний науковий співробітник

Науково-дослідної установи

«Український науково-дослідний інститут екологічних проблем»

Васьковець Л. А.,

кандидат біологічних наук, доцент,

професор кафедри охорони праці та навколишнього середовища

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

У статті досліджено європейський еколого-правовий інститут регулювання скидання забруднюючих речовин із точкових джерел у поверхневі води та проблеми його імплементації в українське водне законодавство. Визначено, що в сучасних українських умовах головним європейським інструментом дотримання стандартів якості довкілля щодо пріоритетних для Європейського Союзу забруднюючих речовин є зони змішування зворотної води, за характеристиками яких мають встановлюватися нормативні (граничні) обмеження на скидання забруднюючих речовин: граничні значення виділення водокористувачами. Використання зон змішування як природного регулятора скидання пріоритетних забруднюючих речовин для визначення граничних значень скидів забезпечує дотримання вимог головних екологічних директив Європейського Союзу. Нині зони змішування як правовий регулятор скидання забруднюючих речовин в екологічному та водному законодавстві України *de jure* не використовуються. Зони змішування використовуються в Україні *de facto* як інженерне поняття гідравліки водних об'єктів у методичних засобах для встановлення граничних значень виділення речовин із метою дотримання нормативів гранично допустимих концентрацій речовин у воді поза зонами змішування. Визначено, що українські граничні значення концентрацій принципово відрізняються від європейських стандартів якості довкілля за своїм цільовим призначенням, формою та змістом. Для першочергової імплементації європейського регулювання скидання забруднюючих речовин в українське водне законодавство треба здійснити в останньому законодавчому поділенні забруднюючих речовин за їхнім значенням для охорони вод; визначити та включити у Водний кодекс України та підзаконні акти європейське поняття стандарту якості довкілля як критеріальної бази регулювання скидання забруднюючих речовин; запровадити списковий підхід до предмета регулювання скидання забруднюючих речовин, виходячи з ризику шкідливого впливу забруднюючої речовини; кодифікувати вимоги щодо охорони вод від забруднення з різних актів у складі Водного кодексу України. Шляхом порівняння правових джерел європейського й українського регулювання скидання забруднюючих речовин за 14-ма головними ознаками визначено наявність значних відмінностей між європейськими й українськими еколого-правовими вимогами до зон змішування під час скидання забруднюючих речовин та необхідність їх усунення у процесі імплементації.

Ключові слова: імплементація законодавства ЄС, водне законодавство України, якість вод, охорона вод від забруднення, забруднюючі речовини, нормативне регулювання скидання забруднюючих речовин.

Постановка проблеми. Загальна проблема, на вирішення якої спрямована стаття, полягає у створенні еколого-правових підстав для запровадження в Україні європейської системи забезпечення доброї якості води в її природних джерелах. В екологічному законодавстві Європейського Союзу (далі – ЄС) відповідні вимоги зосереджено в еколого-правовому інституті якості вод та її регулювання (далі – ЕПІЯВР).

Норми європейського ЕПІЯВР містяться в багатьох актах екологічної частини *acquis* ЄС. Імплементація законодавства ЄС належить до міжнародних зобов'язань України [1]. Важливою складо-

вою частиною ЕПІЯВР є підінститут регулювання скидання забруднюючих речовин (далі – РСЗР), до якого входять еколого-правові інструменти, що впливають на якість вод шляхом обмеження емісії (виділення) забруднюючих речовин (далі – ЗР) зі зворотною водою і мають назву нормативів граничного значення виділення (далі – ГДВ). Системне вивчення зазначеного підінституту ініційовано авторами даної статті у [2, с. 437–440]. Протягом 2010–2019 рр. в Україні здійснювалися головні кроки реформування державного управління в галузі охорони та раціонального використання вод, його адаптації до європейського водного законодавства шляхом впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом (далі – ІУВРБП). Правові аспекти такого управління досліджувалися, зокрема, у роботах [3–5]. Важливою ланкою реформування є перехід до європейського законодавчого регулювання скидання ЗР, без якого неможливо досягнути цілей забезпечення європейської якості вод. За ст. 42 Водного кодексу України (далі – ВКУ), скидання ЗР є одним із видів спеціального водокористування, яке розглядається як складова частина ІУВРБП. З іншого боку, у водному законодавстві ЄС інститут спеціального водокористування відсутній. За ст. 10 Водної рамкової директиви ЄС (далі – ВРД) [6], еколого-правові інструменти регулювання якості вод шляхом впливу на емісії ЗР пов'язані з комбінованим підходом до регулювання, який вимагає здійснення емісії ЗР або на базі найкращих доступних технологій та методів (далі – НДТМ), або з дотриманням стандартів якості довілля (далі – СЯД). Нині НДТМ або подібних йому інструментів у водному законодавстві України не існує, а в галузі охорони вод, крім очищення міських стічних вод, немає відповідного нормативного, методичного, організаційного й інженерно-екологічного забезпечення. Лише недавно [7] розроблено концепцію змін у дозвільній системі природокористування (законодавчі вимоги до якої досліджено у [8]). За цією зміною у складі заходів із реформи дозвільної системи передбачено використання інтегрованого або уніфікованого дозволу та впровадження «галузевих керівництв» із переліком найкращих доступних технологій і методів управління – висновків НДТМ. Тому нині єдиним реальним шляхом скоршого просування в бік дотримання європейських вимог під час скидання більшості ЗР є регулювання з орієнтацією на СЯД.

Мета статті полягає у визначенні головних елементів європейського РСЗР із точкових джерел у поверхневій воді для першочергової імплементації в українське водне законодавство, деяких проблем, що цим спричинено.

Виклад основного матеріалу. Крім ВРД та інших директив водного сектора, зокрема Директиви 2008/105/ЄС про стандарти якості довілля в галузі водної політики (далі – ДСЯД) [9], на еколого-правові інструменти нормативного скидання ЗР поширюються також вимоги загальних екологічних директив ЄС, передусім Директиви 2010/75/ЄС про промислові викиди (комплексне запобігання і контроль забруднень) (далі – ДПВ). Через існування різних перекладів ВРД та їх неузгодженість з українською науковою термінологією у подальших посиланнях перевага віддається джерелу [6].

У ст. 4 ДСЯД введено поняття зони змішування (далі – ЗЗ) як головного європейського еколого-правового регулятора скидання пріоритетних ЗР для визначення ГДВ, який забезпечує дотримання вимог екологічних директив ЄС. У роботі [2] зазначено, що ЗЗ стосуються не тільки пріоритетних в ЄС ЗР, а й фактично використовуються в Україні для регулювання скидання будь-яких ЗР із точкових джерел забруднення поверхневих та морських вод.

Законодавчі визначення поняття ЗЗ, вимоги до ЗЗ, а також відповідні керівні документи існують майже в усіх екологічно успішних країнах світу. Найбільший теоретичний та методичний розвиток система ЗЗ отримала у Сполучених Штатах Америки [10]. ЗЗ як інженерне поняття гідравліки водних об'єктів та відповідні методи розрахункового визначення характеристик ЗЗ широко застосовуються методичними засобами для встановлення гранично допустимих скидів (далі – ГДС) речовин у діяльності з охорони вод колишнього Радянського Союзу та пострадянських держав [11, с. 68–81], зокрема з метою дотримання вимог ст. 38 ВКУ [12]. Але нині в екологічному та водному законодавстві України ЗЗ як правовий регулятор скидання ЗР *de jure* не використовується.

У ст. 4 ДСЯД для пріоритетних ЗР передбачено можливість створювати ЗЗ у водних об'єктах поряд із пунктами скидів ЗР. Водночас у межах такої ЗЗ концентрація однієї чи декількох ЗР може перевищувати відповідний СЯД за умови, що вона відповідає цьому СЯД на решті водоймища поверхневих вод, тобто поза ЗЗ. Там же встановлено законодавчі вимоги до поширення й адміністрування ЗЗ. Еколого-правові особливості ЗЗ та їх порівняння з нормами водного законодавства України розглядалися у [13, с. 334–354]. Використання ЗЗ як природного регулятора скидання пріоритетних ЗР для визначення ГДВ забезпечує дотримання, зокрема, вимог ВРД, ДСЯД і ДПВ.

Першочерговим завданням (і етапом) апроксимації до вимог ВРД варто вважати встановлення законодавчого поділу ЗР. У преамбулі до ВРД декларується її призначення для сприяння поступовому зменшенню скидів небезпечних речовин у воду, а кінцевою метою ВРД визначено усунення пріоритетних небезпечних речовин. Тобто вже на цільовому для охорони вод рівні (а також у ст. 16 ВРД) відбувається поділення всієї множини ЗР за їхнім ризиком для довілля на небезпечні речовини,

пріоритетні небезпечні речовини та решту речовин. Такий поділ послідовно реалізується в тексті ВРД та в додатках до нього. На відміну від ВРД, у тексті ВКУ дещо схожий поділ здійснено лише в дуже обмеженому обсязі: стосовно біогенних, радіоактивних, токсичних і нафтових ЗР. Навіть більше, саме поняття ЗР у ст. 1 ВКУ – «речовина, яка привноситься у водний об'єкт у результаті господарської діяльності людини» – є релятивним і принципово відрізняється від визначення у ст. 2 (31) ВРД: «<...> будь-яка речовина, що може спричинити забруднення <...>», де за ст. 2 (33) «забруднення» – пряме або непряме внесення в результаті діяльності людини речовин або тепла в повітря, воду або землю, що може бути небезпечним для здоров'я людини або якості водних екосистем чи для безпосередньо залежних від них наземних екосистем, що в результаті призводить до псування матеріальних цінностей або до погіршення чи ушкодження корисних властивостей довкілля та можливості законного користування довкіллям». Отже, поняття ЗР у ВРД є істотно більш широким за змістом, деталізованим і екологічним, спрямоване на запобігання можливим негативним реакціям та наслідкам. У ВКУ не передбачено поділу ЗР залежно від джерел їх надходження, хімічної природи, властивостей, впливу на людину й об'єкти довкілля (ризик шкоди), форм існування та поведінки у водному середовищі. В українських підзаконних актах використовується диференціація ЗР за іншими принципами: залежно від категорії вод; для усіх випадків скидання та додаткових ЗР; за суб'єктами державного моніторингу вод. Навіть у найбільш релевантному Переліку [14], крім назви речовин або показників та реєстраційного номеру хімічної речовини CAS# (Chemical Abstracts Service), не міститься жодних відомостей про безпеку ЗР і пріоритетність ставлення до неї. Принциповою особливістю ВКУ є те, що він головним чином спрямований не на ЗР як безпосередні чинники безпеки та ризику, а на їхні носії та транспортуюче середовище – зворотну воду різних категорій, що видно із гл. 14 ВКУ. Через таку невідповідність українська діяльність з охорони якості вод залишається без законодавчо визначених цілей, послідовності їх досягнення, можливості зосередження зусиль та ресурсів. Для усунення зазначеної проблеми треба внести відповідні зміни у ВКУ та підзаконні акти, особливо у два з них, затверджених постановою [15]: Порядок та Перелік, щодо поділення ЗР за їхнім цільовим значенням для охорони вод.

До другого етапу апроксимації слід вважати належним визначення поняття СЯД та його використання в законодавстві. Критеріями захисту здоров'я людини та довкілля за ст. 2 (35) ВРД є СЯД – концентрації окремої речовини-забрудника або групи речовин у воді, осаді або біоті, які не повинні перевищуватися. Відповідно до часового періоду, який характеризується концентраціями ЗР, європейські СЯД визначаються двома показниками масової концентрації з одиницею виміру мкг/дм^3 : 1) СРП-СЯД – середній річний показник, 2) МДК-СЯД – максимальна щорічно допустима концентрація.

В українському законодавстві відповідника СЯД немає, а широко застосовуваними у водокористуванні для подібних цілей та, на перший погляд, найбільш близькими до СЯД є гранично допустима концентрація (далі – ГДК) речовини у воді, тобто за ст. 36 ВКУ нормативи екологічної безпеки водокористування для задоволення: 1) питних, господарсько-побутових та інших потреб населення (далі – ГДКг/п); 2) потреб рибного господарства (далі – ГДКр) [11, с. 74–76]. Але нормативи ГДК принципово відрізняються від СЯД за об'єктами нормування (захисту): ГДК призначена для забезпечення водокористування у відповідних місцях водних об'єктів або в охоронних зонах за ст. 6 ВРД, має одне (фіксоване) значення з одиницею виміру мг/дм^3 . Приклади відмінності європейських СЯД та ГДК наведено в таблиці.

Фізично ЗЗ є ділянкою масиву вод, усередині якої відбуваються природні процеси, пов'язані з поширенням ЗР від джерел їх надходження (скидання). Із правового погляду поняття ЗЗ дозволяє враховувати гідравлічні та гідрохімічні особливості водоймищ, зокрема ефекти змішування, розбавлення та самоочищення зворотної води. За дією на біоту ЗЗ дозволяє розмежувати гострі та хронічні впливи. Головні європейські вимоги до ЗЗ встановлено у ст. 4 ДСЯД. Нині спеціальне водокористування здійснюється в Україні в умовах практичної відсутності власної інженерно-екологічної бази НДТМ, фінансових можливостей розвитку системи НДТМ, відповідного методичного ґрунту. Ці обставини імплементації вимог водного законодавства ЄС підсилюють необхідність включення у ВКУ поняття СЯД як критеріальної ланки РСЗР та його використання у відповідних підзаконних актах.

Подальші етапи апроксимації стосуються нормативного регулювання скидання ЗР. За ст. ст. 38, 41 ВКУ та за відповідними підзаконними актами, українські інструменти правового регулювання скидання ЗР, нормативи гранично допустимого скидання (далі – ГДС) розробляються та встановлюються для набагато ширшої номенклатури ЗР, ніж ті, що визнані пріоритетними у ВРД: у ст. 41 міститься заборона скидання будь-якої ЗР без встановленого ГДС. Нині у практичній діяльності з охорони вод, усупереч вимогам ст. ст. 37, 38 ВКУ, нормативи ГДС визначаються за принципом «емісія ← іммісія» (далі – ПЕІ), а ЗЗ виникає *de facto* внаслідок використання так званої «асимілюючої спроможності» (далі – АС) водного об'єкта як ділянка обмеженого розміру біля скиду ЗР. Такі особливості українського РСЗР зумовлюють принципову відмінність його засобів регулювання від європейських. Однією

**Стандарти якості довкілля (СЯД) для визначення хімічного стану
внутрішніх поверхневих вод (за ч. А Додатка 1 до ДСЯД) та ГДК деяких ЗР**

Назва речовини	СРП – СЯД, мкг/дм ³	МДК–СЯД, мкг/дм ³	ГДК г/л, мг/дм ³ (що діяли до 1 січня 2017 р.)	ГДКр, мг/дм ³ , станом на 31 грудня 1992 р. / рік зміни
Атразин	0,6	2	0,5	0,005
Бензол	10	50	0,5	0,5
Кадмій і його сполуки (залежно від класів жорсткості води)	≤ 0,08 (клас 1); 0,08 (клас 2); 0,09 (клас 3); 0,15 (клас 4); 0,25 (клас 5).	≤ 0,45 (клас 1); 0,45 (клас 2); 0,6 (клас 3); 0,9 (клас 4); 1,5 (клас 5).	0,001	0,005
Тетрахлорметан (чотирихлористий вуглець)	12	не застосовується	0,006	відсутність (0,000014)
Циклодієнові пестициди: алдрин, діелдрин, ендрин, ізодрин.	Σ = 0,01	не застосовується	0,005	відсутність (0,00001)
ДДТ	0,025	не застосовується	0,1	відсутність (0,00001)
1,2 – дихлоретан	10	не застосовується	0,02	0,1
Дихлорметан (хлористий метилен)	20	не застосовується	7,5	9,4 / 1995 р.
Діурон	0,2	1,8	1	0,0015
Гексахлорбензол	0,01	0,05	0,05	–
Гексахлорбутадиєн	0,1	0,6	0,01	–
Гексахлорциклогексан (ліндан)	0,02	0,04	0,004	відсутність (0,00001) / 1995 р.
Свинець та його сполуки	7,2 ⁽⁶⁾	не застосовується	003	0,1
Ртуть та її сполуки	0,05	0,07	0,0005	відсутність (0,00001)
Нафталін	2,4	не застосовується	0,01	0,004 / 1995 р.
Нікель та його сполуки	20	не застосовується	0,1	0,01
Пентахлорфенол	0,4	1	0,01	–
Симазин	1	4	відсутність	0,0024
Тетрахлоретилен	10	не застосовується	0,02	0,16
Трихлоретилен	10	не застосовується	0,06	0,01
Сполуки трибутилолова (катіон трибутилолова)	0,0002	0,0015	0,02	відсутність (0,00001) / 1995 р.
Трихлорбензоли	0,4	не застосовується	0,03	0,001
Трихлорметан (хлороформ)	2,5	не застосовується	0	0,005 / 1995 р.
Дикофол	1,3·10 ⁻³	не застосовується	–	відсутність (0,00001) / 1995 р.
Діоксини і діоксиноподібні сполуки	–	не застосовується	0,000035	–
Циперметрин	8·10 ⁻⁵	6·10 ⁻⁴	–	відсутність (0,0000054)
Дихлофос	6·10 ⁻⁴	7·10 ⁻⁴	–	відсутність (0,00001) / 1995 р.

із причин такої відмінності є невідповідність законодавчого механізму визначеним у ст. 16 ВРД стратегіям, спрямованим проти забруднення води, якими передбачено поділ ЗР за ризиком їхнього негативного впливу та, зокрема, виділення пріоритетних ЗР для боротьби із забрудненням. Але у ВКУ та в актах із [15] усі найважливіші правові інструменти європейської охорони вод від забруднення відсутні. Аналіз Порядку з [15], виконаний у роботі [16, с. 114–144], свідчить про грубі еколого-правові помилки в тексті цього документа, зокрема стосовно: найменувань ЗР, об'єктів і мети нормування, поширення понять щодо масивів поверхневих вод на зворотні води, поділення ЗР на обов'язкові (у всіх випадках скидання) та додаткові, а також про невідповідність деяких важливих положень цього нормативно-правового акта вимогам ВКУ та про незадовільний рівень нормотворчої техніки. Перелік із [15] ігнорує головний принцип та регулюючий інструмент впливу на якість вод: списковий механізм поділу ЗР залежно від ризику їхнього негативного впливу, що зазначено вище. Натомість у Переліку визначено як обов'язкові для нормування скидання дев'ять найбільш поширених у складі зворотної води і найменш небезпечних ЗР (або їх груп). Але для ЗР, які можуть становити реальну загрозу екологічній безпеці, обрано не деталізовану і довільну процедуру, реалізацію якої покладено на розпорошене коло невизначених і некерованих суб'єктів – розробників нормативів ГДС. Ці суб'єкти пов'язані з водокористувачами – замовниками розробок ГДС через договірні стосунки. Крім того, додаткові для нормування ЗР визначаються не за абсолютними концентраціями у воді, а за екологічно сумнівним принципом відносного збільшення (прирощення) їх вмісту. Відсутність у Переліку списків ЗР і дій із ними свідчить про невідповідність його сучасної редакції вимогам імплементації ВРД, де, як і в усьому водному законодавстві ЄС, списковий принцип регулювання надходження ЗР у воду відіграє головну роль. Порядок та Перелік повертають всю діяльність щодо системи РСЗР у бік, протилежній ефективному регулюванню.

Другий після ВКУ за значенням для діяльності з охорони якості вод акт [17] (Правила) має істотне відхилення цільової спрямованості регулюючого впливу від вимог ст. 38 ВКУ й орієнтований не на зменшення маси ЗР у скидах, а на господарське використання ПЕІ й АС. Визначена в п. 18 Правил мета встановлення нормативів ГДС суперечить вимозі ст. 38 ВКУ. Правила, які існують із послідовними змінами з 1961 р. як окремий нормативно-правовий акт, слід вважати рудиментом соціалістичної охорони вод, а його вимоги щодо ЕПІЯВР мали б кодифікуватися у ВКУ. Отже, комплекс сучасних вимог до нормативного РСЗР, установлений підзаконними актами, потребує принципових змін спочатку для його узгодження із ВКУ, а потім – у напрямі імплементації ВРД.

На подальших етапах апроксимації варто враховувати порівняльні особливості європейських і українських ЗЗ. Головними джерелами норм європейського й українського підінститутів РСЗР є п'ять директив ЄС і п'ять законів України та підзаконних актів, у яких визначено відповідно 105 та 97 релевантних структурних елементів. Особливості європейських і українських ЗЗ у цих джерелах порівнювалися за такими ознаками: 1) обов'язковість створення ЗЗ; 2) мета створення ЗЗ; 3) сфера використання; 4) документ, де відображено інформацію про ЗЗ; 5) обмеження використання; 6) види масивів вод, на яких створюється ЗЗ; 7) цілі, для яких створюється ЗЗ, щодо статусу масиву вод: хімічного, екологічного; 8) скиди ЗР, для яких створюються ЗЗ; 9) стейкхолдери: водокористувачі, компетентні органи; 10) категорії ЗР, яких стосуються ЗЗ; 11) обмеження для проектування ЗЗ та їх розміщення в масиві вод; 12) адміністрування ЗЗ: суб'єкти, види; 13) джерело методу визначення ЗЗ; 14) характеристики ЗЗ: підходи та методології до встановлення; просторове та часове поширення ЗЗ; показники поширення; відстань ЗЗ від охоронної або чутливої зони; заходи для скорочення поширення ЗЗ; особливості певної установки та/або скиду; ЗР, для яких встановлено ЗЗ; НДТМ для певної установки; критерії поширення; рівні перевищення СЯД; можливість утворення осаду; місце контрольного пункту. За результатами оціночного порівняння ступені відмінності обох законодавств розподіляються за кількістю ознак таким чином: *принципова відмінність* – 6; *істотна відмінність* – 1; *середня відмінність* – 5; *незначна відмінність* – 2; *відсутність відмінності* – 0 (усього чотирнадцять оціночних ознак). Отже, можна говорити про наявність значних відмінностей між європейськими й українськими еколого-правовими вимогами до ЗЗ як важливого інструменту регулювання під час скидання ЗР, а також про необхідність їх усунення.

Висновки. До головних структурних елементів європейського еколого-правового інституту регулювання скидання забруднюючих речовин із точкових джерел у поверхневій воді належать: списковий поділ забруднюючих речовин за ризиком їхнього негативного впливу на довкілля; методи регулювання емісії забруднюючих речовин, що базуються на найкращих доступних технологіях та методах; законодавче регулювання скидання забруднюючих речовин нормативами гранично допустимих скидів речовин із дотриманням стандартів якості довкілля поза зонами змішування зворотної води. Найбільш ефективним напрямом першочергової імплементації європейського регулювання скидання забруднюючих речовин в українське водне законодавство є правова інструменталізація зон змішування. Виявлено помилки підзаконних актів українського регулювання скидання забруднюючих речо-

вин стосовно вимог чинного водного законодавства та принципів відмінності між українським і європейським регулюванням скидання забруднюючих речовин. Визначено шляхи подолання виявлених відмінностей. Імплементція європейських вимог потребує зміни парадигми української охорони вод. Перспективним напрямом подальших пошуків варто вважати розроблення законопроектних та нормопроектних пропозицій у сфері діяльності Міністерства енергетики та захисту довкілля України.

Uberman V., Vaskovets L. European legislative regulation of discharge of pollutants and problems of its implementation in Ukraine

This article examines the European environmental and legal institute for the regulation of discharge of pollutants from point sources into surface waters and the problems of its implementation in Ukrainian water legislation. It is determined that in current Ukrainian conditions the main European instrument of compliance with environmental quality standards with respect to EU priority pollutants is the mixing zones of returned water, from characteristics of which may be obtained normative (limit) restrictions on the discharge of priority substances so named emission limit values from water users. The use of mixing zones as a natural regulator of the discharge of priority substances to determine the environmental limit values ensures compliance with the requirements of the EU's main environmental directives. Currently, mixing zones is not de jure used as a legal regulator of the discharge of priority substances within the environmental and water laws of Ukraine. Mixing zones are used in Ukraine de facto as an engineering concept of the hydraulics of water bodies in methodical means for setting limit discharges of substances in order to comply with the maximum allowable concentrations of substances in water beyond the mixing zones. It is determined that the Ukrainian maximum allowable concentrations of substances into waters are principally different from the European environmental limit values as in terms of their intended purpose, as in form and content. For the priority implementation of the European environmental limit values of discharges into the Ukrainian water legislation, the following should be implemented: legally divide of the priority substances by their importance for water protection; define and including into the Water Code of Ukraine and into by-law acts the European notion of environmental quality standards as a criteria base for the limit values of polluting substances discharges; introduce a "list" approach to priority substances in regulation of discharge of pollutants based on the risk of adverse impacts of the priority substances; codify within the Water Code of Ukraine all requirements for the protection of waters from pollution which now included in various by-law acts. By comparing the legal sources of the European and Ukrainian regulation of discharge of pollutants by 14 main features, were determined the existence of significant differences between the European and Ukrainian environmental and legal requirements for the mixing zones at the discharge of priority substances and the need to eliminate these differences for implementation.

Key words: implementation of EU legislation, water legislation of Ukraine, water quality, protection of waters from pollution, polluting substances, law regulation of discharge of pollutants.

Література:

1. Рекомендації для українських органів державного управління щодо наближення до права ЄС. Київ, 2018. 104 с. URL: https://eu-ua.org/sites/default/files/inline/files/legal_approximation_guidelines_ukr_new.pdf (дата звернення: 14.01.2020).
2. Уберман В.І., Васьюковець Л.А. Еколого-правові особливості імплементції Україною законодавства ЄС про регулювання скидання забруднюючих речовин. *New challenges of legal science in Ukraine and EU countries* : International scientific and practical conference, Miskolc, Hungary, April 19–20, 2019. Miskolc : Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2019. 464 p.
3. Данилюк Л.Р. Басейновий принцип управління водними ресурсами: поняття, зміст і стан впровадження в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2018. Вип. 51. Т. 1. С. 151–154. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.51/part_1/34.pdf (дата звернення: 14.01.2020).
4. Соколова А.К. Правові аспекти державного управління в галузі охорони вод і відтворення водних ресурсів. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 128. С. 154–164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2015_128_22 (дата звернення: 14.01.2020).
5. Локтева-Маклашова Н.В. Правові аспекти впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2017. Вип. 1 (1). С. 142–144. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2017_1\(1\)_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2017_1(1)_37) (дата звернення: 14.01.2020).

6. Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики : Директива 2000/60/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962 (дата звернення: 14.01.2020).
7. Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення : проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України. URL: <https://menr.gov.ua/projects/140/> (дата звернення: 14.01.2020).
8. Кобецька Н.Р. Інтегрований екологічний дозвіл: вимоги законодавства Європейського Союзу, практика реалізації в Польщі, перспективи для України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2018. № 51 (1). С. 155–163. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.51/part_1/35.pdf (дата звернення: 14.01.2020).
9. Директива 2008/105/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2008 р. про стандарти якості довкілля в галузі водної політики. URL: <http://old.minjust.gov.ua/45875> (дата звернення: 14.01.2020).
10. Compilation of EPA Mixing Zone Documents. URL: <https://www.epa.gov/sites/production/files/2018-10/documents/compilation-epa-mixingzone-documents.pdf> (дата звернення: 14.01.2020).
11. Сближение с экологическим законодательством Европейского Союза в странах Восточной Европы, Кавказского региона и Средней Азии : путеводитель. Люксембург : Бюро офиц. публ. Европейских Сообществ, 2003. 124 с. URL: https://ec.europa.eu/environment/archives/enlarg/pdf/convergence_guide_ru.pdf (дата звернення: 14.01.2020).
12. Водний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 24. Ст. 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр> (дата звернення: 14.01.2020).
13. Уберман В.І., Васьюкевич Л.А. Поетапне наближення українського еколого-правового інституту якості вод та її регулювання до законодавства Європейського Союзу. *Legislation of EU countries: history, shortcomings and prospects for the development* : Collective monograph. Frankfurt (Oder) : Izdavniciĭba "Baltija Publishing", 2019. 360 p.
14. Перелік забруднюючих речовин для визначення хімічного стану масивів поверхневих і підземних вод та екологічного потенціалу штучного або істотно зміненого масиву поверхневих вод, затв. наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 6 лютого 2017 р. № 45, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 20 лютого 2017 р. за № 235/30103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0235-17?lang=ru> (дата звернення: 14.01.2020).
15. Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11 вересня 1996 р. № 1100 (у редакції постанови КМ № 1091 (1091–2017-п) від 13 грудня 2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1100-96-п> (дата звернення: 14.01.2020).
16. Розроблення наукових пропозицій щодо визначення та встановлення зон змішування скидів забруднюючих речовин у масиви поверхневих вод України відповідно до водного законодавства ЄС : звіт про НДР за темою № 27 / 1.2 (пром.), Харків. УКРНДІЕП ; кер. В.І. Уберман. № ДР 0119U102781. Харків, 2019. 243 с.
17. Правила охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 1999 р. № 465. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465-99-п> (дата звернення: 14.01.2020).